

Herritmo

Oreka Tx, Kukai, Kalakan

Zuzendaritza artistikoa: Hansel Cereza, Harkaitz Martinez de San Vicente.

Zuzendaritza eszenikoa: Hansel Cereza. **Koreografia:** Jon Maya.

Dantzariak: Noemi Viana, Anne anza, Kukai Dantza Konpainia (Nagore Indakoetxea, Nerea Vesga, Urko Mitxelena, Alain Maya). **Musikariak:** Oreka Tx (Harkaitz Martinez de San Vicente, Mikel Ugarte, Mixel Ducau, Iñigo Egia, Juanjo Otxandorena), Kalakan (Thierry Biscary, Jamixel Bereau, Xan Errotabehere). **Herri kirolariak:** Alex Txikon, Ernesto Espeleta, Julen Mendieta, Done Intxausti. **Hitzak:** Uxue Alberdi, Xabier Sukia, Jon Maia, Ernest Alkhat, Amets Arzallus, Beñat Sarasola, Luis Mari Mujika.

Bizitzaren tempoa

“MUNDU HONETAN denak du bere tempoa, ez bakarrik musika tresnek; aizkolariak ere enborra mozterakoan tempo jakin bat du, edo harri-jasotzaileak. Naturala, benetakoa, berea. Harri-zulatzaileak, hain da garrantzitsua Bizkaiko kulturean, ezen antzokian ere lekua baitu. Agian lehen aldia da antzoki batean dagoela, gauza ezohikoa baita herri kirola antzokian. Nola konektatu

indarra eta oreka horrekin. Herri baten pulsuaz ari gara, gure herriaren tempoaz, gaur egungoaz. Herri kirola herri baten espresioa da, gure nortasunaren isla”. Harkaitz Martinez de San Vicenteren hitzak dira, Herritmo ikuskizun berriaz ari da.

Berak eta Mikel Ugartek (txalapartan), Mixel Ducauk (haize tresnetan), Juanjo Otxandorenak (soke-tan) eta Iñigo Egia (perkusionan)

osatzen dute Oreka Tx. Durangoko Azokaren atarian aurkeztu zuten euren azken lana, *Silex* (jotzen duten harrizko txalapartaren materialari erreferentzia eginez), Txalapart ekoizteketxearen eskutik plazaratua. Kalakan hirukotea izan dute lagun ahotsetan abentura berri honetan, diskoari dagokionez. Baina tradizioa eta garakidetasunaren arteko lerro mehea urratzeko,

ALBERTO ELOSEGI

Kukai dantza taldea gehitu zaie *Herritmo* ikuskizunean. Tradizio hori gaurkotzeko orduan, herri kiroletan aurkitu dute inspirazioa, eta plaza-tik antzokira eramán dituzte, nekazal giroa hirira ekarriz. Baina ez nolanahi. Sei dantzarik, zortzi musikarik eta beste hainbat kirolarik parte hartzen dute ikuskizunean.

Herritmok, H-z, herri baten erritmoari egiten dio erreferentzia. Diziplina anitzeko ikuskizun honek lau ardatz ditu: musika, Oreka Tx-en eskutik, kantua Kalakanen eskutik, dantza, Jon Mayak zuzentzen duen Kukai dantza konpainiaren eskutik, eta herri kirolak, ikuskizun honetan parte hartzen duten kirolarien eskutik. “Guretzat herri kirola oso diziplina deigarria izan da betidanik, sentimendu handikoa. Herri kirolek duten desafio edota erronka zaletasun horrekin ulertu dugu proiektu hau, halaber. Guretzat, proiektua aurrera ateratzea 300 kiloko harri bat

altzatzea bezala izan da” dio Harkaitz Martin de San Vicentek. Entrenatzaile lanetan, zuzendari artistiko Hansel Cereza (La Fura dels Baus, Cirque du Soleil) kataluniarrarengana jo dute, kanpo ikuspuntua eskaintzeko. “Dantza, musika edo kantua- ren eta herri kirolaren arteko indarren oreka bilatu nahi izan dugu”, dio Hansel Cerezak.

Jon Mayak, Kukai dantza konpainiaren koreografoak, opari gisa hartu du *Herritmo* ikuskizuna. Taldeko ohiko dantzarietz gain, Noemi Vianak eta Anne Anzak ere parte hartzen dute. Dantza garaikidean aritzen dira biak, hala ere ez zieten muzin egin arin-arine. “Beraien parte hartzeak aberastu egin du ikuskizuna, dantzari dagokionez”, dio koreografoak. “Pertsonalki, esan behar dut, euskal kultura eta euskal tradizioa ulertzeko modu bat dugun taldeak bildu garela proiektu honetan. Hau da, gaur egungo kultura egiten badugu ere, gure herriko tradizio- ti edaten dugu eta hori da gure oinarria. Eta gu denok elkartzea benetan da interesgarria, zure barrura begiratzeko aukera ematen dizulako. Honen atzean badago hausnarketa bat eta da, zergatik egiten dugun egiten duguna, eta nola iritsi garen honaino”, azaldu digu Mayak.

Jamixel Bereau Kalakaneko abeslaria pozik agertu da Oreka Tx eta Kukairekin egindako lanagatik. “Koherentzia handiko lana da,

askotan ez baita izaten erraza euskaldunok gure nortasunarekin dugun harremana. Eta euskal sortzaileek are gutxiago, badugu arazo hori gure artean. Musika sortzeko, zer den euskal musika, nondik datorren... Tradizioa eta modernitatearen arteko oreka, euskal nortasuna... Horregatik, uste dut hirurak elkarrekin egotea gauza normala dela, gauza asko baitugu elkarrekin, gizakia, mundua, artea nola ikusten ditugun... Istorio bat kontatzen dugu, emozioak eta indarra sortuz, bizitzaz, euskal nortasunaz edo norberarenaz”.

Ikuskizuna zirrargarra da. Dantzari-ek taldeka ari direnean erabat menperatzen dute espazio eszenikoa, dantza garaikidea eta tradizio- zionala batuz, Kukai konpainiak ondo egiten dakien moduan. Banaka, bina- ka eta taldeka aritu ziren jotak, fan- dangoak eta garaikidetasuna zerien mugimenduak bilduz. Musikariak, Oreka Tx-k eta Kalakanek euskal kantutegi tradizionala eta fusioa bildu zituzten. Bi txalaparta mota erabili zuten, harrizkoa eta egurrez- koa, erakutsiz berriro ere, musika- tresna erritmiko horrek musika armonikoa egiteko ere balio duela.

Ducauk edota Otxandorenak musika tresna ugari erabili zituzten. Soketan aritu zen Otxandore- na, gitarra eta mandolina erabiliz. Ducauk, berriz, alboka, saxoa edota txirulak jo zituen. Kalakaneko abeslariak ondo aritu ziren, *a capella* zein musikariek lagunduta. Ikuskizunaren azken txanpa herri kirolari-ek eman zuten, enborrak moztuz, harriak altxatuz eta harri- an zuloak eginez (bi neska aritu ziren kirol honetan). Publiko- ak, gogoz eta oihuz jarraitu zituen kirolari- en abileziak.

Bilboko Arriagan estrenaldia egin ondoren, Iruñeko Gaiarre antzokian eta Gasteizko Principal antzokian izan ziren, eta “sarrerak agortuta” kartela eskegi zen lehiati- letan; abenduaren 27an Gernikako Lizeo antzokian, eta urtarrilaren 4an Donostiko Kursaal-ean. Otsai- laren 22an Baionako antzokian izango da ikusgai. ■

Myriam Garzia

